

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utiživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobćena pisma i zahvala tiskaju se po 30 para petiti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Starežine talijanske.

Žive još u Dalmaciji starac, koji bi htio da je još kod nas, kako je bilo za njegova djetinstva, za njegova oca ili čak djeda i pradjeda. Bilo je onda tako, da je u rukam njegovih bilo gospodstvo, a u narodu sve ostalo. Šaka njih je gospodarila, a ogromna većina je radila i služila.

Iz te dobe vuče se još gospodstvo talijanskog jezika nad hrvatskim pučanstvom Dalmacije. A onaj starac bi htio, da to gospodstvo još uzdrži, pa nam baje o koristi toga jezika, o djedovskoj kulturi, o prošlim velikanima, o slavi i ljepoti prošlih vremena, o koristi, koju bi mogli imati kad bi taj jezik nad nami vladao, a naravno i ne spominje neizmjernu veličinu, koja nas čeka kad bi bili sastavni dio talijanskog kraljevstva, kako smo i prije bili republike sv. Marka.

Starac se umišlja, da su mu razlozi dobri, neoborivi, pa jednostavno biesni ako mu se dolično odgovori, a što je zlo, starac, koji za sobom ima toliko viekova prosvjete, prelazi od biesna na prostote, koje se dolikuju samo napuljskom lazarnu. Nego, mi ga razumijemo, pa se na njegove prostote ne obaziremo, ta i lazarnstvo i sicilijanizam i kalabrežština nisu nego plod one kulture, koju nam on slavi.

Nu uprkos njegovih prostota ostaje činjenica, da naš narod nije imao od talijanske prosvjete nikakve koristi, da on nema za što biti to prosvjeti zahvalan, i da se od nje i u buduću valja da čuva. Dakle, da naš narod nema za što da bude služnik i rob talijanskog jezika, nego da mora nastojati da na svojoj zemlji bude svoj gospodar i da se svojim jezikom služi.

Sve ovo, što mi tvrdimo, izlazi iz naravi same stvari. U Dalmaciji je pučanstvo hrvatsko, dakle pravo je, da i javni jezik bude hrvatski, da bude gospodujući. A što se starac poziva na prošlost, to su već starežine, koje bi trebale da se postave u koji muzej starina, kao dokaz našim utucima, na što se sve nisu pozivali ostaci mletačke gospode, da bi sačuvali svoj položaj.

Djedovska kultura i sve što je s njom spojeno prazna je fraza, koja ne može nikoga više oduševiti, a da bi mogla ostati mletačkoga lava veoma škoditi, uvidja i starac, koji se boji da se tim frazama uka na mržnju proti Talijanima i označija ih se kao prodane izdajice.

I u istinu, što je ta djedovska kultura za naš narod? Pogledajmo malo. Grad Nin, Biograd, Skradin, Bribir, Knin, Solin uoče svi kraljevski gradovi hrvatski zapušteni su, srušeni, pretvoreni u močvare. Gradovi Trogir, Šibenik, Zadar, Spljet, gradovi, u kojima su kroz viekove vladali Hrvati, nemaju ni jednog nadpisa, ni jednog kamena spomenika te domaće vladavine.

Pogledajmo još. U Zadru, u Spijetu, u Šibeniku i u svim ostalim gradovima Dalmacije do nedavna živio je Hrvat prezren, zapušten, kao kmet, kao sluga, kao rob, bez prava drugih nego da pribavlja gospodaru sredstva za življenje. Ovaj rob gospode talijanske niti se je služio gospodskim jezikom, niti je za njimario, ako ga nije prezirao, kao što je prezirao gospodare. I tako se može tumačiti, da je u sred Spijeta, u sred Zadra, u Šibeniku i ostalim gradovima, po otocima i cijeloj Dalmaciji težaštvo, a to je reći cijelo srčano pučanstvo današnje Dalmacije, ostalo svojoj narodnosti sačuvano kao u sred Hrvatske ili Bosne. Drugim riječima hoće reći, da je djedovska kultura djelovala na naš narod kao i na samu njegovu zemlju Dalmaciju.

Povjestnički je dokazano, da je hrvatski življ bio gospodujući u ovoj zemlji, da je nad njom vladao uređen u zadruge plemenitaške, vlastelinske, da i svaki posjednik bio član svoga plemena, plemić, plemenitaš. Dokazano je još, da je ova zemlja za gospodstva hrvatskoga bila šumovita, plodonosna, bogata. A djedovska kultura je ovdjeno pučanstvo malo po malo riešila svoga posjeda, svoje

zemlje i prisilila, da svoju zemlju ogoli do kamena, te ga tako pretvorila u skup sluga gospode mletačke.

Što je ovom pučanstvu moglo biti stalo do gospode, koja mu se nametnula za gospodare? Što do njihove kulture? Što do njihovih umjetnika, pisaca, velikana? Što je njima sve to blago gospodsko koristilo?

Na sve imademo odgovor u borbi hrvatskog pučanstva proti gospodi talijanskoj.

Oni, koji nam dolaze uzveličavaju korist talijanske kulture u Dalmaciji, trebalo bi da se zamisle na činjenicu, da je hrvatsko pučanstvo Dalmacije zbacilo sa sebe jaram talijanske gospode u posve malo vremena samo za to, jer je ta borba značila borbu kape proti klobuku, borbu težaka proti izrabljivanju, borbu hrvatskog življa proti talijanskomu, borbu ugnjetavane većine proti gospodujućoj manjini. Ova većina je htjela, da dodje do svojih prirodnih prava. Ova većina to hoće i danas. To ona mora postići na svim područjima javnoga života. I kako je ta većina došla u posjed svoga zemljišta, kako je počela pridizati se u svim granama narodnog gospodarstva, tako ona hoće da dodje do gospodstva i u svim javnim ustanovam, hoće da svoj jezik podigne na stepen gospodujućega. Ovo je prirodna težnja, ovo je posljedica započetog oslobodjenja. Ovu težnju ne može zaustaviti pozivanje „Talijana“ na djedovsku kulturu, jer taj poziv ne nalazi, ne može naći odziva u hrvatskoj duši, nego samo u koliko nas ta djedovska talijanska kultura tiska, da što je moguće prije popravimo što nam je skrivila. Taj poziv nam samo doziva u pamet prošle patnje, prošlo izrabljivanje naših otaca.

Govorimo bistro. Dok „Talijan“ uzveličava svoje prošlo gospodstvo u Dalmaciji, dotle mi moramo težiti, da to gospodstvo za uvijek onemogućimo.

Ugovaranja u ovom poslu ne može biti. Starežine spadaju muzeju, a hrvatskom narodu hoće se novog, slobodnog života, hoće mu se da bude u svojoj kući svoj gospodar. Hoće mu se svoje, narodne prosvjete, a ne robovanja tudjoj. Hoće mu se, da njegovi sinovi svoje umne i tjelesne sile posvećuju njegovom napredku, a ne da ih, kao u prošla vremena, dariva preko mora.

Starac talijanski grdi nas, što u gradu Nikole Tommasea ne shvaćamo što je to talijanska kultura. A on ne razumije, da nam baš ovaj prigovor daje pravo. Mi od Nikole Tommasea imademo nijeden kip, a „Talijani“ njegov rad, plod njegovih truda, njegovih misli. Nami tvar, njima duh. Tako je bilo i u prošlosti dok je nad nami gospodovala talijanska kultura.

Toga ne smije biti više. To su plodovi starežine. Mi hoćemo novo, hoćemo da imademo i duh i plod truda velikana naših. Drugomu ostavljamo ono, što su nami „Talijani“ obično davali, a hoćemo da imademo ono, što su nam oimali. Ne ćemo više da oni imadu naše velike duhove, a nami da darivaju kamenje i mjed. Ne, nek je nami naše, naši duhovi, naša prosvjeta, a njima ostavljamo njihovo. Nek je nami gospodstva našeg življa i našeg jezika u našoj zemlji, a njima u njihovoj. Nek je nami naše. Ne ćemo otimaćine.

Otiimaćina je dodijala našem narodu, jer ju je trpio kroz toliko viekova: to starežinu treba već strpati u koji muzej.

Ugovarati kako će ju se još sačuvati nije ne samo potrebno, nego nije ni dično za narod, koji sebe štije i koji hoće da na svojoj zemlji žive svojim životom. Narod će taj svoj cilj postići i bez ugovaranja, te će znati sam svojom voljom štiti i širiti „la calma, la tolleranza, l'accordo“, jer narod gospodar na svomu najbolji je jamac mira, snošljivosti i sporazuma.

Ovom miru i sporazumu podvrći će se i oni, koji sanjaju o prošlim vremenima, koja se više ne mogu povratiti — — Podvrći će se i zadarski starac barem prijek smrti.

„Četvrta državna moć“.

Zadar, 6. travnja.

Dosta se je pisalo i pretresalo o Hoćevarovom hrvatofobstvu, koje je porodilo poznatu okružnicu; dovoljno je žigosana lakomna i podla rezolucija one četvorice, kojom stvorise glasovitu „pouzdanicu“. O njima bi dalje bili suvišni daljnji komentari i razpravljanja, jer ih njihova djela najbolje označuju. Facta loquuntur. — Za čim se dakle sada teži i što se je do sada postiglo?

Max Nordau u poznatom svom djelu „Die conventionellen Lügen der Kulturmenschheit“ kaže, da javno mnjenje nije nego savjest naše vrsti, a tu savjest predstavlja novinstvo. Mjesto, koje zaprema štampa to u privatnom kolu javnom životu, da mnogo više karakterizuje naše doba, nego li sva tehnička odričja, koja ipak toli radikalno promieniše naš materijalni i intelektualni život. Dapače, jedan francuzki državnik nazvao ju je „četvrtom državnom moć“, koja sa ostalim trima stvara zakone i vlade. Ovi nazori najbolje su ilustrirani u najaktualnijem pokliku kancelara Bülowa u njemačkom Reichstagu da „ne će govoriti praznom zraku“, jer ne bijaše nikoga u novinarskoj tribini usljed štrajka berlinske štampe, štrajka prouzrokovavog po znamenitoj aferi zastupnika Gröbera.

Istina, javno je mnjenje odlučno i bezobzirno osudilo financijalnog podpredsjednika i onu četvoricu njegovih satelita i prikazuje je jasnim crtama njihove karaktere: neplemenitost prvoga (da se najblaže izrazimo), kukavličuk potonjih. Ali, je li izpravno, da javno mnjenje troši toliko svoje energije u pustim frazama i deklaracijama, a da u ovom važnom episuđu toli važne akcije za uređenje jezičnog pitanja ništa stvarna ne poluču? U pitanjima narodnostne naravi javno se mnjenje bori i ide za tim, da se odnosno pitanje povoljno rieši, a do riešenja ne može se doći jednostavnim odkrivanjem i osuđivanjem moralnih i duševnih manā i nedostataka stanovnih čimbenika, koji se riešenju tog pitanja opiru. Ili se takovih čimbenika treba riešiti ili primorati ih da izprave štetna počinjena djela.

Hoćevar se posprdnno smije i cinično dovikuje narodu u lice, da će ostati na svom mjestu, dok njemu bude drago. Sateliti, obajšani njegovom milosti, ne haju za neškodljivo pisanje domačeg novinstva. Ozbiljna rodoljubna štampa ne smije dopustiti takovih sprdnja, te u ovom životnom narodnom pitanju ne smije propustiti ni jednog dozvoljenog sredstva, dok ne dodje k cilju. Njezin rad treba da bude uspješan, istim treba da nešto stvarna poluču: Hoćevaru — Handlova kazar; uručenje satelita — u slučaju neokanjanja — protivnim redovima. Nek se triebi što je nevaljalo!

Autonome vlasti, narodno zastupstvo, rodoljubna društva, uplívne ličnosti treba da jednodušno uprave svoj ogorčeni, ali energični prosvjed centralnoj vladi proti nadahnitelju i autoritama one nemoralne „pouzdanice“, koja je nanela toliko kvara.

Hrvatska štampa, ta naravna zastupateljica narodne svjesti, treba da pokaže, da je u životnim narodnim pitanjima „četvrta državna moć“.

Za hrvatsku srednju školu u Šibeniku.

U sjednici dneva 4. tek. mj. proračunskog odbora u Beču zastupnik gosp. Antun vitez Vuković po podatcima, koje je neumorni naš zastupnik Dr. Ante Dulibić ustupio njemu, kao članu rečenog odbora, iznio je pitanje o ustanovljenju jedne srednje škole u Šibeniku, obrazloživši ga uprav krasno, svestranu u dugom govoru.

Navešt ćemo ovdje u glavnome sve, što je gosp. Vuković o tome kazao:

Govornik se najprije osvrće na zahtjev talijanskog zastupnika Dra. Conci, koji je tražio da vlada podigne zadarsku talijansku nižu realku na više, te kaže, da se dalmatinski zastupnici opiru ovom zahtjevu, izjavivši, da Hrvati ne misle tim oprati se talijanskoj kulturi. Obzirom na okolnosti zadarske okolice, u kojoj nema talijanskog ele-

menta, i obzirom na to, da zadarsku realku polazi liep broj hrvatske djece, traži govornik, da se zadarska realka utraquišira, t. j. da se na njoj uvedu obo jezika kao nastavna, a pristane li vlada na taj opravdani zahtjev Hrvata, onda se i jedino u tom slučaju ne će dalmatinski Hrvati oprieti tomu, da se zadarska niža povisi na višu realku.

U daljnjem dielu svoga govora osvrće se govornik na nestašicu škola u Šibeniku. Ovaj se grad razvija s dana na dan, a porast njegove trgovine najbolje dokazuje potrebu jedne srednje škole u gradu. Do godine 1875. obstojala je u Šibeniku jedna niža gimnazija, koju je vlada ukulnula bajagi radi premalenog broja učiteljskih sila. Govornik ne vjeruje u ovo opravdanje.

Navadja sve molbe, koje je od onoga zemana pa sve do današnjega dana običnosno šibensko upraviteljstvo upravljalo visokoj vladi; spominje takodjer da su neki vladini članovi prijašnjih godina obećavali, da će se udovoljiti želji šibenskog građanstva i okolice, ali da se ljudi ustrepe. Pa eto, ljudi su mirovali, čekali su ustrijlivo već preko 30 godina, ali od slavne vlade nisu dobili još pozitivna odgovora, a u zadnje vrijeme niti kakvog pusta obećanja.

Između ostalih dokaza, da je u Šibeniku u istinu potrebna jedna srednja škola, navadja govornik zaključak zemaljskog sabora od 14. studenoga god. 1905., u kojem se pozivlje vlada, da ponovno otvori u Šibeniku bez razloga zatvorenu nižu gimnaziju. Govornik upozoruje ministra bogoštovlja i nastave Dra. Marchetta na činjenicu, da je ovaj zaključak bio poprimljen od sabora jednoglasno. No ne samo da je dalmatinski odbor bio osvjedočen o potrebi gimnazije, već mu je i zemaljski sabor preporučio istu. Ovoj se je preporuci pridružio i zemaljsko dalmatinskosko školsko vieće, tako da se je držalo stalnim, da će centralna vlada uzeti u obzir preporuku barem ovog zadnjega. Na žalost su i od tada prošla dva godišta, ali vlada još uvijek šuti.

Mimogredice spominje govornik, da su se zahtjevu pridružili svi stanovnici šibenske okolice.

Pošto je Šibenik sjedište biskupije i raznih državnih vlasti, to je očevidna potreba, da se u Šibeniku podigne jedna srednja škola. U samom Šibeniku ima preko 200 javnih poslužnika kod vlasti, koji se mogu skrbiti za budućnost svoje djece, kad nemaju u blizini jednu srednju školu.

Pučanstvo je Šibenika pred 30 godina brojilo 6000 stanovnika. Danas se je to pučanstvo podvostručilo. Grad je Šibenik postao jedinom od sređista trgovine u Dalmaciji; trgovina se njegova razvila usljed vodenih sila u njegovoj neposrednoj blizini i ugljenika, kao i prašuma u pograničnoj Bosni.

Pošto je s jedne strane spomenuti ukincem srednje škole u Šibeniku učinjena velika nepravda, a s druge opet strane prama navedenim okolnostima pošto se čuti potreba osnutka jednog srednjeg zavoda u Šibeniku, bila bi dužnost vlade, da već jednom izpuni svoju dužnost i udovolji potrebi šibenskog pučanstva.

Govornik je mnijenja, da osnovanje jedne gimnazije u Šibeniku barem za sada, dok zemlja treba što više tehničkih sila, ne bi odgovarala potrebi, pa za to zagovara da vlada osnuje u Šibeniku jednu višu realku.

Iza kako je naveo siljesiju razloga, kojim potvrđuje svoj predlog, predlaže odboru: „Pozivlje se visoka vlada, da što prije osnuje u Šibeniku višu realku školu, tako da njezino djelovanje započne već početkom nove školske godine 1908-1909.“

Pri zaključku izrazuje govornik nadu, da će odbor poprimiti ovaj njegov predlog.

Na ovakovom toplom zauzimanju za ovu veliku životnu potrebu grada Šibenika i njegove okolice, običnosno je upraviteljstvo odmah, netom je za govor i predlog gosp. Vukovića sazvalo, upravilo mu brozovaju, kojmu mu se je najljepše u ime svoje i u ime cijele građanstva zahvalilo.

Pored gosp. Vukovića ide osobita hvata i našem zastupniku Dru. Dulibiću, koji se je na gosp. Vukovića, kao člana proračunskog odbora obratio, obkskrbivši ga svim nuždum uputama i podatcima,

po kojima je g. Vuković mogao onako uspješno obrazložiti postavljene predlog.

A sad da vidimo, hoće li se vlada maknuti, hoće li već jednom uvažiti glas Šibenika, da udovolji potrebi, pred kojim je ostala ravnodušna za dugih trideset godina!

Gdje je druga trgovačka škola?

Tako je nekidan upitao jedan trgovac u splitskom „Veletitu“ člankom, u kojemu se veli:

„U poznatom vladinom programu za podignuće Dalmacije nalazi se i obećanje za jednu drugu trgovačku školu. O pitanju je bilo govora i u javnosti, pa je „Smotra Dalmatinska“ o istom pisala kao o gotovom činu, samo što nije navela mjesto gdje bi se nova škola imala otvoriti. Šibenska „Hrvatska Rieč“ baveći se ovim pitanjem, dokazala je pravo, grada Šibenika na ovu školu, i mislimo da se to ne može ni pokušati pobijati, jer je Šibenik u pitanju škola do sada bio najviše zanemaren, i ako ima sve potrebne uslove za jednu srednju školu u prvom redu trgovačku i obrtničku.

Proti Šibeniku je ustao „Dalmata“, a zadarska je trg. komora tražila trg. školu za Zadar, uz zahtjev, da škola bude sasvim talijanska. Na ovo je jedan ugledni šibenski građanin ponudio vladi besplatno stan za školu, a Zadranici su, kako se vidi, prikazali i boljih ponuda, oslanjajući se na bogatstvo Bakmasovih ostavština. Sama dakle ova utakmica između dva grada najbolje dočazuje potrebu druge trg. škole. Ipak je ovo pitanje zaspalo, a ako svi znaci ne varaju, ostao čemo na pukom obećanju. Ovih je naime dana boravio u Splitu nadzornik trgov. škola dvorski savjetnik Gelcich i on je izjavio jednom splitskom listu, da će se uz postojeću trg. školu u Splitu otvoriti još i ženska. O drugoj pak školi, obećano u poznatom programu, nema govora, pa se bojimo, da bi ova ženska škola imala izpuniti ovo vladino obećanje. Ovo će rješenje istina pomoći vladi, da se ne izjavi ni za Zadar ni za Šibenik, ali samoj stvari od njega nikakve pomoći, a ne će nikoga ni zadovoljiti, a najmanje Šibenčane i Zadranke. Mislimo pak, da i samim Splitsčanima ne će donieti radosti na brzu ruku otvoreni ženski tečaj pod sadanjem upravom, prama kojoj ne vlada u gradu najbolje razpoloženje, nego dapače i neko negodovanje, a da i ne spominjemo, da nijedan Splitsčanin ne bi ravnodušno podnio, da se ostaloj Dalmaciji nese nepravda. Očekujemo s toga, da će nadzornik Gelcich, koji se s pravom ljubavi i zanosom zauzima za Dalmaciju, uzraditi, da se što prije srede prilike u upravi sadanjej trg. škole, pa da se njih pripoji ženski tečaj, a ostaloj zemlji dade potrebna, već obećana druga trgovačka škola“.

Dok objeručke podpisujemo ove opravdane opazke ne možemo s manje, a da i naše strane ne prigovorimo vladinom držanju u ovom pitanju, koja kao da baš naučice mi-molizati Šibenik svaki put, kad ovaj pita nešto dobra i korisna, nešto, na što ima nesporno pravo, nešto što va vlada već radi samog svoga obraza ne bi smjela dalje odgadjati, a još manje zabašurivati. Pitanje trgovačke škole u Šibeniku smatralo se je lani kao već zrelo, nije bilo drugo, nego čekati, kako će s dana na dan biti od vlade određeno sve shodno za otvor takove škole u našem gradu.

Medjutim, kako onda, tako i danas, uza sve to, što su se za utemeljenje takove škole

bili u Šibeniku stvorili takovi preduvjeti, koji su morali pospješiti njezino ustanovljenje, kad se uzme u obzir, da je i pokrajina izvršila sa svoje strane dužnost u ovom pitanju.

Teško upada u oči, da je vlada u pitanju škola upravo grozno razpoložena prama Šibeniku. Za što? Odgovor na ovo pitanje ne bi mogao ničim bit opravdan, a ipak se ovo nesnosno stanje oskudice škola u Šibeniku uporno kao za prkos podržava i tim počinja najteža nepravica gradu, koji jedini u Dalmaciji stoji sa školama isto onako kako je stao pred 30 godina, a gdje pak nego li je stao još prije tog razdoblja, jer je onda imao barem u ovom pogledu više nego li danas, kako je to svakome vrlo dobro poznato.

Hoće li se ovo nesnosno stanje još dalje podržavati? Sva je prilika da hoće, jer sa strane vlade mi ne vidimo nikakova znaka ni kretnje, po kojoj bi se dalo slutiti, da je što dobra nakanila. Nego, mi ne čemo, koliko bude u našim snagama, puštati, da se nemarnost ili prkos vlade prama Šibeniku prometne i kroničnu bolest, jer znamo, da vršimo najsvetiju građansku i patriotsku dužnost kad protu vladinu postupanju sa Šibenikom u pogledu školstva oštro prosvjedujemo i kad energično tražimo, da se Šibeniku dade ono, što ga ide, što mu se pristoji i što nekad mu jest sramota za upravu, za vladu jedne europske države.

U ovom našem zaudžanju mi imamo uz nas cijelo bez razlike građanstvo, koje je ogorčeno radi zapostavljenja Šibenika u svemu, a osobito u pogledu škole.

Ne, ne čemo prestati, dok se god Šibeniku ne namaknu one prosvjetne ustanove, koje mu potre, one škole, koje ga idu, a te su: jedna obrtnička, jedna trgovačka i jedna srednja škola.

U traženju tih škola bit čemo neumorni, nepopustljivi sve dok ih ne izvostimo, a s nama i celi Šibenik.

Druga trgovačka škola u Dalmaciji pripada Šibeniku. To priznaje celi Dalmacija, to je pitanje pravednosti; igre i prkosi ne smiju ovdje ulaziti ni odlučivati.

Parlamentarno izvješće.

Beč, 6. travnja.

Carevinsko vieće

nastavilo je dne 2. t. mj. svoje sjednice, koje je 21. prosinca prekinulo. Vlada je podnijela četiri prešna predloga o novačkom kontingentu, o ustrojstvu ministarstva javnih posala, o povišenju novačkog kontingenta kod domobranstva i o podpori obitelji pravičnika, koji su pozvani na vojne vježbe. Osim toga stavljeno je više inih prešnih predloga. Pošto su priobčeni i ostali podnesci, kuća je odmah uzela u razpravu prešni predlog o novačkom kontingentu.

Osiguranje radnika u starosti.

Vlada sprema osnovu zakona o osiguranju mirovine stariim iznemoglim radnicima. Ta se osnova izrađuje još u ministarstvima, a kako se javlja, bit će za najkraće vrijeme predložena carevinskom vieću.

Novački kontigent.

Predloženo povišenje novačkoga kontingenta za domobranstvo iznosi 4740 momaka. Vlada ovu povišicu obrazlaže motivacijom, da domobranstvo ne smije pasti u zastoj.

Socijal. dem. zastup. Daszynski ponavlja stare tužbe na zastavljenju vojnika i urgira razne reforme, a napokon se izjavlja proti osnovi.

Čim bude riješena ova osnova, doći će na dnevni red prešni predlog o ustrojstvu ministarstva za javne poslove, dočim osnova o povišenju kontingenta za domobranstvo po svoj prilici prije uskrsa ne će biti riješena.

Hrvatski zastupnici

iznijeli su jednu zakonsku osnovu. To je zakon o olakočenju kod izpunjenja dužnosti vojničke službe. Ovo zadnje vremena nije poznato, da su se naši zastupnici bavili i predlaganjem već izradjenih zakona, pa sam uvjeren, da će to začuditi zasukanu Niemce, koji će se pitati kako se Hrvati usudjuju u kući podnašati i predlagati već paragrafirane osnove.

Za uzdržanje starinskih spomenika.

U zastupničkoj kući podastri su naši zastupnici preko zastupnika viteza Vukovića predlog za uzdržanje umjetničkih i historičkih spomenika, te su pozvali vladu da u tom pitanju podnese zakonsku osnovu.

Lloydove pruge.

Prikazana je zakonska osnova o uređenju parobrodarskog i poštanskog ugovora sa „Lloydom“ glede dalmatinsko-arbanaške plovište. U obrazloženju se navodi, da je nesumnjivo i nazad, u kojem se nalazi Dalmacija, Vladu ponucao, da izrazi obežban program državnih pomoći, kojemu je svrha otvorenje novih prometnih ciljeva i specijalno dalmatinskog parobrodarstva.

Ugovor sadržava uz ostalo odredbe gradnje novih parobroda. Lloyd je već naručio nove parobrode za prugu Trst-Kotor, i za to država dozvolila kredit od 1,800.000 K bez kamata. Odredbe glede tarifalnih pitanja uobće se ne mienjaju.

Saziv dalmatinskoga sabora.

U krugovima zastupnika na carevinskom vieću se pogovara, da će dalmatinski sabor biti posle Uzkrasa sazvan na kratko zasjedanje prije izminuća roka, da primi novu izbornu reformu za sabsorske izbore. Odnosna zakonska osnova već je gotova. Vlada će osim toga predložiti saboru osnovu o uređenju jezičnog pitanja. (?)

Naši dopisi.

Trogir.

(O „Berislaviću“). Družto „Berislavić“, koje je u zadnje doba jedva životarlo, ove godine opet oživi novim životom. Sadašnja uprava marno nastoji, da družto odgovori svojoj rodoljubnoj i odgojnoj svrsi, naime: da prosvjetljuje i osvješćuje. Osobito se pri tome iziće gosp. B., koji ulaže sve svoje sile, da družto unapredi. Na čast mu! Rodoljubni rad uprave našao je na sveobće priznanje. Njihovo inicijativom do malo, kako čujemo, privedit će se besplatno pučka zabava za članove, a zatim javna na korist „Hrvatskog Sokola“, koja će, stalni smo, uspjeli u svakom pogledu. Započelo je u družtvu i veoma korisno djelovanje analifatskog tečaja, za koji se marno i velikom ljubavlju zauzimalje mladi pravnik g. Rabar. Evala mu! Pod ravnanjem vrstnog sklađatelja i kapelnika glazbe gosp. Bozotti-a pjevači se vježbaju u pjevanju raznih hrvatskih davorija. I tamburaški zbor napreduje u sva-

kom pogledu liepo. Vježbe u pjevanju sa mužkim i ženskim pomladkom jamče nam, da će nas ova mlada kita zadiviti kroz vrlo kratko vreme. Osobitih zasluga radi ovoga imaju zbodorovje: Cinotti, Buble i Tironi. Njihovim nastojanjem i radnošću postizavaju se nenadani uspjesi u pjesmi i glazbi. Povalno njihovo djelovanje pozdravljamo s najvećim veseljem, a s preporukom, da za početim radom prosliede. Iztaknuti nam je, da su svi pjevači i tamburisti većinom radnici. Oni redovito i marljivo dolaze na vježbe posle teškog dnevnog rada. Ali jer su prožeti ljubavlju za hrvatsku pjesmu i misao, veselo i s oduševljenjem hrle na vježbe.

Nadamo se, da upravo i članove ne će ništa zamesti, nego da će slijediti kako se vrlo liepo započelo. Nek se ne osvrću na neke ter neke osobe, koje potajno rovare i spletkare, samo da podkopaju dobar temelj ovog družta. Ali uspjeli ne će!

Između tih opažamo iza kulisa nekoje, još dobroj široj javnosti nepoznate lije, koje bi mogle veoma brzo doljati. Njihovo umjetno hrvatstvo, radi domovine truba, moglo bi, ne opameti li se na vrijeme, puštajući Hrvate, koji čute, na miru u njihovom radu, jednom razkrikano osvanuti sa svim onim poslijedicama, koje bi iz toga neumoljivo nastale. Hrota ruit!

„Berislavić“ uz to, kao plodni razsadnik zdrave i čiste hrvatske misli, uzprkos broj iztaknutim protivitinama i nehrvatskim postupanjima, naravno potajnim, — napredovet će i bujno cvasti; a sa svojim najmlajdim bratom, milim „Sokolom“, ako Bog da i uvidjavnost se iskreno rodoljublje pokretača, u što ma ni za čas ne sumnjamo, učinit će čudesa u ovoj našoj, na žalost, do sad zanemarenoj njeni.

U puku je naša snaga, oko njega i za njega valja raditi bratski i iskreno, a tada će plod biti obilnat i koristan.

Manimo se već jednom onog nesretnog ukočenog gospodstva, koje bi se još uvijek htjelo držati one stare mrzke: „odi profanum vulgus et arceo“.

„Berislaviću“, samo napred uz poklik: zdravo u slozi!

(O „Sokolu“). Pokrenula se je i ovdje ozbiljna akcija, da se osnuje davno željeni i potrebiti „Hrvatski Sokol“. U tu svrhu već je poduzeto shodno: sastavljen je pravilnik; objavilo se je mnogo zauzetne mladjarije; a i novca bit će dovoljno za prve potrebe. Mi s oduševljenjem pozdravljamo ovu rodoljubnu ustanovu, veoma koristnu po naš hrvatski razvitak. Preporučamo samo najtoplije rodoljubnim i poštivotvornim pokretima, da odmah, ako bi se ma i daleka sjena kakovog strancarenja pojavila, bude u začetku odlučno ugušena.

Sokol mora da služi samo i izključivo svojoj plemenitoj i rodoljubnoj sokolskoj ideji. Svaki će pravi i iskreni Hrvat svim srcem i dušom nastojati, da se „Sokol“ što liepše razvije i što čvršće temelje utvrdi.

Preporučamo također vruće, da se udruženje hrvatskih družtva, kojima je ista rodoljubna svrha, oživotvori; jer jedino tako, izevši u razboriti obzir mjestne prilike, naša hrvatska ideja dati će obilna i zdrava ploda.

Trogiranin.

HRVATI I HRVATICE!
pomozite družbu sv. Ćirila i Metoda
u Istri.

Pravedan ili krivac.

Slika iz sadašnjosti od A. V.

(18) Radije pomiluj stotinu krivaca, prije nego se odušiš osuditi ma samo jednog pravednog.

„Dozvolite mi da se odmorim, pak ču vam onda potanko izpričati događaj.“

Po prilici iza pol sata odmore Radujević digne glavu i duboko uzdahnuvši reče:

„Ja sam pripravan, izvolite me saslušati“.

— Njegovo lice promjenilo se kroz ovo kratko vrijeme te poprimilo patnički izražaj, a pogled mu bijaše kao u stvora koji je sjeguran svoje propasti.

„Pripoviedajte mi jednostavno bez okolišanja, što ste radili u večer pak kroz noć ovog kobnog dana, kada se je u Jurjevu dogodilo umorstvo.“

Radujević poče pripoviedati:

„Nimalo nisam dvojio, da je ona tamna prilika, koju sam opazio u hodniku, kad se dovezoh one večeri u Jurjevo i koja je predamnom bežala, bila moja žena.“

Ne našav ju u njezinoj sobi niti u dvorani pak niti u družnoskoj sobi, gdje ju potražih, promislilo sam odmah, da je pošla na sastanak sa omraženim Veturinom, koji se je povratio sa puta, a moguće da uobće niti nije odputovao, samo da uzmogne podržavati sakriveno predamnom odošaje sa mojom ženom.

Potražio sam ih dakle u perivoju a moje slutnje na žalost se obistinile, jer sam ih našao zajedno i to u blizini kinezke kućice na čistini što se pred njom na daleko prostire. Izabraše valjda hotimično to mjesto za sastanak da mogu biti zaštićeni od svakog iznenađenja. Odkrio sam ih prije nego li me opaziše, bijahu odijeljeni od mene samo za par koraka. Zamietili su me te u par časaka nestade ih, kao da ih je zemlja progutala. Pohitao sam pravcem gdje sam ih malo prvo vidio stajati. Na tom mjestu neima stabla, niti grma da bi se mogli sakriti, dakle mora da se u kućici Vrata i prozori paviljona nadjoh iz nutra zavatorene. Pokucao sam na vrata, nu ne dobih odgovora, ali pričinjalo mi se kao da čujem u nutra šaputanje. Poslije male stanke začujem glas koji iznutra pitaše: tko je vani! bio je to glas moje žene. Ostao sam kao gromom ošinut. Začudio sam se, što mi je odgovarala na moje kucanje. — Dakle pomisliti mora da bude sama unutra, valjda je Talijan još na vrijeme objegao, a ona se sama sklonula u kućicu, da predamnom odigra ulogu nevine.

„Ja sam ovdje“, odgovorih.

„A ti si, Ljubomire!“ je otvori vrata. Naglo stupio sam u kućicu, ali opazih da je sama.

„A što radiš ovdje, za što nisi kod gostiju u dvorani?“

Bez traga kakove smetnje odgovorila mi je: Potražila sam ovdje mir i svjež zrak. U dvorani bila je nesnosna vrućina a i buka veselih gostiju uzrujala je moje žive.“

„Došla si sama ovamo?“

„Nisam imala koga da povedem sobom, ti se nisi još povratio iz grada, a Leposava je plesala.“

„Pa za što si se onda ovdje zaključala?“

Na taj moj upit ona se glasno nasmijala. Pričinilo mi se da čujem van nježije korake. Iz opreznosti zaključam vrata iznutra, te se zadržah nekoliko časa mirno. Za stalno vidio sam čas prije dvie osobe, a upravo njezina tvrdnja da je sama, probudi u meni izvjestnost da laže i da je ta druga osoba morao biti Veturino. Rekoh joj bjesno: „Licumjerko, varaš me, jer znam da je čas prije bio ovdje Veturino.“

Kušala je da me umiri, te zanieče da je tko bio š njome.

„Za što sumnjaš na nj, dragi moj Ljubomire?“

Moj mir, moja ustrpljivost bila je do dna iscrpljena. Izvukao sam pištolj iz džepa te kriknuh bjesno: „Zmijoj, nesretnice“, priznaj ili ću te usmrtili!“

Na te rieči zajeca i baci se pred moje noge: „Poštedi moj život, kriva sam, sve ću ti priznati! krikne sva u strahu.“

(Nastavit će se).

Viesti.

Za „Družbu Sv. Ćirila i Metoda za Istru“ primila je mjestna podružnica K 20-70, skupljenih u veselom društvu, a na predlog g. Aleksandra Kovačica. Od gosp. Jurja Grimana K 2— u počast smrti blagopokojnog Miloša Kovačeva.

Svega K 22-70
Prije izkazanih 186-20
Ukupno 208-90

Napried za našu Istru!

Naš zastupnik Dr. Ante Dulibić krenuo je u nedjelju iz Zadra u Beč, gdje se je na 2. tek. mj. otvorilo carevinsko vijeće.

Ravnateljstvo dubrovačke bolnice i njezinim liječnikom-prvičnikom imenovan je Dr. Filip Smolčić, poznat u našem Šibeniku obćenito kao izvrstan liječnik, a onda kao ličnost cienjen i štovan u svim slojevima radi njegove dobrote, učtivosti i obrazovanosti. Odlazak Dra. Smolčića iz Šibenika veliki je gubitak za naš grad i za našu bolnicu, jer takove vrstne sile i odlične osobe ne nalaze lako pravog zamjenika, a Dubrovnik može biti podpunno sretan što nasljednikom vrlorok. Dra. Mišečića dobiva čovjeka, kakav je Dr. Filip Smolčić.

Kazalište. U subotu, u nedjelju i sinoć davan je Verdiev „Ernani“. Uspjeh je uobće govoreći prilično zadovoljivo, ali je zaostao za uspjehom „Favorite“. Opera „Ernani“ više je epske naravi, ali ima i krasnih liričnih momenta, koji nisu bili izvedeni s onim čuvstvom s onom nježnošću, koja se zahtjeva. Osobito u tome griši bariton Petrina, koji u ostalom posjeduje izvrstan glasovni materijal, ali još dovoljno nerutiniran. Sinoć je ipak uzastopno, da u rečenim momentima bude blaži i sladji u pjevanju. Gosp. ca Mometti održava cielu mušku ulogu do kraja pohvalnom tačnošću i sigurnošću. Glede ostalih lica vriedi ono, što već o njima rekomo, a glede orhestra bilo bi dobro kad bi to bilo moguće, da je puniji, jer ima Časova, kad se čuje tek same gudačke i glasovne. Tenoru g. Gizlonu bila je sinoć večer u počast, te je lica II. čina odpjevalo „Arioso“ iz „Pagliacci“ u vrlo izpa, tako da je morao ponoviti. — Rada bismo čuli „Ernani-a“ s gospodinom Castagnoli u uložji Elvire.

„Šibenska Glazba“ ne će sutra na večer ni u četvrtak večer iduće nedjelje obići grad svirajući obhodnju po običaju, a to radi korizmenih večernjih crkvenih obreda.

Laž j sve što u zadnjem broju lista splitskih demokrata pisano u obranu liečnika prvičnika ove bolnice g. Colombani-a u pitanju. Što ga nekidan iznesomo odnosno njegova postupka prema liečniku-pomoćniku Dr. Bogiću. Ne samo, nego je sve ono zlobno izvratno, a što nije lažno i izvratno, to zaudara naručenom glorifikacijom. Mi ostajemo kude ob- onoga što rekomo, jer je to zgoljna istina, a bude li se g. Colombani sám ili preko drugih htio i dalje priti, onda će nas tek potegnuti za jezik i prislati da oćepimo. Davno šutimo i trpimo. Torbak je pun.

Za očuvanje malog obrta. „Narodna Obrana“ od 4. tek. mj. ima vrlo liep članak pod naslovom: „Kako će se mali obrt izćuvati?“, gdje na koncu tvrdi, da je malom obrtu spas jedino u organizaciji, dakle onako, kako smo i mi u zadnjim našim člancima: „Za naše radništvo“ iztakli i obrazložili. Uz sloznu, čvrstu i uztrajnu organizaciju obrtničkog i nobće radničkog staleža lako će se svladati sve poteškoće i sve nepravde, koje danas radnik trpi. Ovo neka naši radnici uvaže i neka što zanosiye udju u radničku zadrugu, koja će se u Šibeniku do koji dan osnovati, jer će samo u toj zadrugi naći svoje uporište, svoju obranu, svoje poboljšanje.

Poljodjelske poboljšice u Dalmaciji, asanacije i prošurjenja moćarva. Čitamo u „Smotri“, da je ministarstvo poljodjelstva odobrilo program radnja, što ih namjestivšeni odsjek za poljodjelske poboljšice i šumsko-tehnički odsjek za uređenje bujica ima izvesti u Dalmaciji god. 1908. Od tih radnja nalazimo u obćini šibenskoj samo sljedeće: gradja gušterija u Primoštenu, Konjevratima, Zatonu, a onda kao nove radnje nalazimo gušterije u Dubravu i u Gorislu, a dovršit će se gradnja čatrnje u Krapnju. — Eto, to je sve. Zar ne, da je dosta! Nego, treba još i to spomenuti, da se gradnja gušterije u Primoštenu pomiće već od više godina, i da je obćina šibenska još god. 1905. izplatila za nju svoj doprinos. Čatrnja u Krapnju već je gotova, samo što se još ima betonirati prostor oko nje. U Zatonu je čatrnja također gotova.

Uzevši sve to u obzir pitamo, što ostaje u vladinom programu ovih radnja za šibensku obćinu?

„Ubožkom Domu“ udielio je gosp. Vicko Marković, nadučitelj u Šepurinu, K 2. Jednu krunu mješte čestitke prigodom imenadana presvjetlog poglavara, a drugu mješte čestitke prigodom imenadana presv. biskupa. — Uprava „U. D.“ zahvaljuje.

Za samostalno ravnateljstvo željeznica u Splitu imala je na 6. tek. mj. biti u Beču naročita-konferenca kod ministra Dr. Der-chatte. I naša obćina je brzojavno g. ministru preporučila ovo važno pitanje. Nego, čitamo sada u novinam, da je na 4. ili 5. tek. mj. ministru Derschatti pozlilo, pa lako da konferenca nije ni obdržana.

Blagajna za štednju i zajmove u Vodicama koncem prošlog ožujka imala je novčanog prometa K 3864-82 i to ulazka K 1840-97, izlaska K 2023-85, a prometne svote K 8929-60 u ulazku i toliko u izlasku. Uložaka na štednju K 8884-64, pridignuto K 949-38. Udieljeno zajmova K 8160-89, povraćeno K 338-77. Na tekući Račun primljeno K 475-56, izdano K 540-21. Izkaznice dohodka K 26-28, potroška K 280-17. Poslovni djelovi i pričuva K —. Razni Računi: imati K 1045-13, dati K 1022-80. Ukupno njezino aktivno stanje K 137.272-62 jest: Zajmovi K 131.142-46, izkaznice potroška K 525-27, Razni računi dati K 55-597-20, Novca u blagajni K 7-69; a odgovara pasivu: Tek. Račun K 100.139-64, Izkaznice dohodka K 72-17, Poslovni djelovi i pričuva K 4503-39. Uložci na štednju K 32.557-42. Broj zadrugara 339 ostaje.

Afera Hoćevara. Prekjučer je bila kod ministra financija Koritovskoga deputacija hrvatskih zastupnika iz Dalmacije, da se potuži ministru na Hoćevara, koji je izmamio podpise na pouzdanicu od svojih podređenih. Taj postupak označiste nedostatim jednoga visokog činovnika. Ministar obeća, da će stvar izviditi, a poslie Uskrsa da će doć u Dalmaciju glavom te izpitati cielu aferu na licu mjesta.

Za promet stranaca u Dalmaciji. Kako javljaju, konsorcij nekih bečkih velikih banaka kani podignuti u Boki kotorskoj dva tri hotela. Dva brata Čeha, jedan liečnik a drugi inžinir namjeravaju podići u Splitu klimatični zavod. U Trogiru je bila već komisija bečkog društva za podizanje hotela po Dalmaciji. Gradio bi se ondje hotel sa 30 soba, a zapadao bi milijun i po kruna.

Za podignuće dalmatinske trgovine. Podpredsjednik ribarskog i trgovačkog dioničkog društva „Dalmatia“ carski savjetnik Aleksandar Hickl-Volkmaier doputovao je u Dalmaciju, da proširi dionično djelovanje u cieloj zemlji, i da na licu mjesta prouči trgovačke amošnje odnošaje. Kako je carski savjetnik Hickl izjavio vašem izvjestitelju prije njegova odlaska odanle, unaprieda će se društvo „Dalmatia“ baviti izvozom svih dalmatinskih proizvoda, a ne samo ribe kao do sada,

Novo dalmatinsko parobrodarsko društvo. U Makarskom primorju se kupe dionice za novi parobrod „Primorac“, koji će svaki dan putovati između Grada i Makarske tičući sva mjesta u mak. primorju. Nespretni vozn red društva „Dalmatia“ prisililo je primorce na ovaj korak. Jer su dionice veoma nizke, do sada se je skupila oveća svota, a do nekoliko kruna će društvo biti u stanju da parobrod naruč. Rek bi da je društvo „Dalmatia“ očutilo za ovu akciju i za to je nazad malo vremena lansiralo preko novina viest, da će ovoga ljeta staviti na razpoloženje jedan svoj parobrod, koji će tićati sve luke makarskog primorja.

Brodogradnja u Dalmaciji god. 1907. Godine 1907. radilo se na ovim brodogradilištima i škarama: 1) u Zadru, Betini i Zdraće, 2) Splitu, Trogiru, Starom gradu, Mišini, Vrboški i Postirani, 3) u Korčuli, Gruzju i Štonu. U prvom okružju sagradilo se je lanjske godine 23 nove ladje, (barke) sa ukupnim objamom od 102 tona, u vriednosti od 10.250 K. U splitskom okružju sagradila su se 3 broda sa 470 tona (34.000 K ukupne vriednosti), te 47 ladja sa 109 tona u vriednosti od 19.825 K. U dubrovačkom okružju sagradila su 3 broda sa 400 tona u vriednosti od ukupnih 35.000 K, te 125 novih ladja sa ukupno 1298 tona, u ukupnoj vriednosti od 49.000 K. Najpometnija bila su brodogradilišta u Splitu i Korčuli.

Za poboljšanje dalmatinskih i istarskih seljaka. Na 3. t. mj. u Beču držao je sjednicu odbor agrarne sveze. Na njoj se je razpravljalo o pitanju osiguranja starosti težaka i poljodjelaca a istodobno sa zanalijama i radnicima, te se zaključilo zahtjevati, da se i na njih prilikom blagodat osiguranja jubilejskog fonda od 100 milijuna kruna. Ovo je važno po Dalmaciju i Istru. Član odbora zast. Ivanišević dobio je poziv, da u prvij sjednici referira o ovom predmetu. Kako nam se javlja, zast. Ivanišević je već sakupio liepih podataka, kojim kani obrazložiti u odboru stanoviste a-

grarne sveze, da se mora od vlade zahtjevati, da se osiguranje iz jubilarne zaklade produlji i na dalmatinske, kao i na istarske seljake.

Glagolski spomenici u Beču. Od nekoliko dana boravi u Beču gimn. profesor varaždinski Dr. Ivan Mišetić i proučava glagolske spomenike i kodekse bečke dvorske knjižnice. Tom je prigodom našao naučenjak više glagolskih spomenika iz 15. stoljeća, koji potječu iz Istre i koji su dosele bili nepoznati. Ovo je otkriće u znanstvenim krugovima pobudilo vrlo veliko zanimanje. Izdavanje je tih spomenika preuzela jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Dr. Ivan Mišetić rodom je sa otoka Krka.

Mjestna povjest za pučke škole u Dalmaciji. Pod tim naslovom vriedni učitelj Jovak Marinković u Zadru kani izdati knjigu, koja da će biti kao priručnik za sve pokraj. škole, jer bi u njoj našle uvijek gotovu gradju iz povjesti za pojedino mjesto, a učiteljima bi trud bio znatno olakšan. Gosp. Marinković obraća se za to svim svojim drugovima i drugaricama u pokrajini, da ga podupru u ovom naumu i da mu sakupe podatke za mjestnu povjest svakog sela i varoša. Podhvat je ne samo za učitelje koristan, već u sebi plemenit, pa ga i mi s naše strane preporučamo štov. egz. učiteljima i učiteljicama.

Amortizacijni zajam od 250.000 K, što ga je god. 1883. dalmatinski sabor glasovao za gradnju bolnice u Arbanasima, te bolnice i ludnice u Šibeniku, nedavno je zadnjim obromkom podpunu utrnut.

Pošarske ambulance na parobrodima zašnovala je i austrijska vlada, te će se pokušati najprije na novim brzim Lloydovim parobrodima, netom stupa u promet, a to će po svoj prilici biti koncem ovoga mjeseca. Zadaća tih ambulanci, kako već jednom javismo, biti će ne samo da uređuju prevoznu poštu, tako da se uzmogne odmah dieliti čim stigne u luku, nego će i na parobrodima primiti prosta, preporučena pisma, te brzojavke.

Filoksera. Ministarstvo poljodjelstva izdalo je ovih dana u Beču knjigu o širenju i pobijanju filoksera u Austriji, sa zakonima i naredbama, koji se na istu odnese. Po toj knjizi razabiremo, da je od ukupne površine 12.146-28 hektara vinograda kotara Zadra zaraženo, odnosno sunnjivo, 12.141-21 ha. U kotaru Benkova od ukupne površine 2.855-57 ha, okuženo, odnosno sunnjivo je 2.853-89. U kotaru Šibenika od 15.507-54, zaraženo, odnosno sunnjivo 15.435-23 ha. U kotaru Knina od 4.832-65 ha okuženo je, odnosno sunnjivo 3.946-07. U kotaru Sinja od 82-95 ha, zaraženo, odnosno sunnjivo 33-07. U kotaru Splita od 13.837-6, zaraženo je, odnosno sunnjivo 1556-85. Od ukupne vinogradske površine imenovanih kotara, koja broji 50.047-5 ha, okuženo je li sunnjivo 35.971-32.

Žalostan svršetak „Leginih“ škola u Istri. Još prije godine dana moradoše zatvoriti školu „Lege“ u Rakljam na istarskoj Raši radi pomanjkanja učenika, koji su svi prešli na novo ustrojenu školu naše dične družbe sv. Ćirila i Metoda. Isto tako žalostan svršetak dožit će i u velikom halabukom otvorena škola zloglasne talijanske „Lege“ u Banjolama, n bliznjem okoliči Pulja. Istarska družba otvorila je i u tom mjestu svoju školu i oduzela „Leginoj“ sve učenike osim desetorice, te je talijanski učitelj predao svoju ostavku. Tako će ova Legina škola u Banjolama ostati prazna na opomena, koji nikako ne će pojmiti, da se proti naravi ne može baš ništa polučiti ni s „talijanskom djedovskom kulturom“, a kamo li „Leginim“ novcem među čestitim hrvatskim i slovenskim pukom u Istri. I pravo je tako!

Za pouku analfabeta. Društvo hrvatskih sveučilišnih građana za pouku analfabeta u Zagrebu odlučilo je, da ove godine izdaje svoju „Pučku knjižnicu“. Ta će knjižnica donositi u ućinu narodnoga mišljenja stvari u narodu poznate; stvari obćenite i jednostavne, i to tako, da će se početi od najpoznatijih stvari k manje poznatim. Te bi knjige bile prve, što bi se dale u ruke bivšem analfabeti. Jer kad se analfabeta upozna sa slovima, treba mu dati zgodno štivo, da se privikne čitanju. Primili smo ovih dana prvi svezak te „Pučke knjižnice“: „Kraljević Marko u narodnim pjesmama“. Odabrane su narodne pjesme, jer su one kao narodna umotvorina najbliže i najmilije narodu. Preporučujemo svakome, tko pozna slova, a nema još vještine u čitanju, da naručiti tu knjižnicu. Dobiva se kod društva za pouku analfabeta, Zagreb, sveučilište. Cijena 20 para. Kod većih naručaba znatan popust. — Prama prilika dielit će društvo i badava.

1100 kruna za družbu sv. Ćirila i Metoda. Liepu ovu svotu uplatila je rodoljubna „Knjižara i papirnica u korist kluba Ćirilo-Methodskih zidara“ (L. Šimunić i dr.) u

Zagrebu, Preradovićeve trg br. 4. prema ugovoru, kojega je klub Ćirilo-Methodskih zidara s njome sklopio, za god. 1907. makar je ona tek 15. ožujka 1907. počela raditi. To je iz naših žigica prvi zavod, koji je klubu Ć.-M. zidara odbacio najveću svotu, pa ga za to najtoplje preporučamo svim uredima, školama, svećenstvu, dječstvu te svakom rodoljubi, koji želi bez ikoje posebne žrtve doprinieti obol za našu Družbu u Istri, da ga što bolje podupre, služeći se s njem. Osobito preporučamo svim pušaćima, da troše tuljićice i cigaretni papir, koje je ova knjižara u korist istarske družbe u promet stavila, a koji su papirići najbolje kakvoće, pa bi se tako mogli svi oni tudjinski cigaretni papirići, za koje silni novac tudjincima u džep idie, posvema izišnuti, tako kako smo to znali učiniti sa svim vrstima tudjinskih žigica. Za to napried za hrvatsku Istru!

Prva istarska izložba. U prošli četvrtak sastao se u Trstu eksekutivni odbor za priredjenje prve istarske izložbe za poljodjelstvo, obrt i stare umjetnosti. Izložba će biti priredjena u Kopru, no nije još točno označeno kada.

Afera Barkoocy. Afera magjarskog ministarskog savjetnika Barkoocy-a bila bi možda u drugim vremenima prošla neopažena ili ne bi ni iz daleka bila uzvitala onoliko prašine, koliko je uzvitala sada. Uzrok treba tražiti u napetosti, koja vlada u magjarskim političkim strankama. Barkoocy, koji se je demonstrativno ponio prema uzakonjenomu civilnom braku, te s toga našao na negodovanje u vladinim krugovima, dao je prigode pučkoj stranci da u stane na njegovu obranu, a tim da istupi proti vladi. Magjarska koalicija mora da stoji na jako klimavim nogama, kad bi onakva afera mogla ugroziti njen položaj. U magjarskim političkim krugovima prati se silnom napetošću konačno rješenje ove afere.

Naše brzojavke.

Beč, 8. U parlamentu poprmljen je vladin predlog o novom kontingentu. Započela je razprava vrhu vladinog predloga o ustrojstvu ministarstva javnih radnja.

Beč, 8. Supilo izjavljue u novinama, da nije temeljita viest, e bi on bio pronašao formulu za rješenje magjarsko-hrvatskog spora.

Beč, 8. Zakon glasovan od pokrajinskog sabora u Zadru glede takse na pse dobio je kraljevu sankciju.

Beč, 8. „Hrvatska Korespondencija“ donaje, da je vlada usvojila izbornu zakonsku osnovu za Dalmaciju, koja ustanovljuje tri kurije. Prva kurija sastoji od veleposjednika, koji plaćaju 200 K poreza, a ta kurija ima četiri izborna sreza: zadarski, koji bira dva, dubrovački, koji bira jednoga i kotorski, koji također bira jednoga zastupnika. Druga kurija zadržava deset gradova, a treća 33 vanjske obćine. Ova izborna osnova uvadja izravno tajno glasovanje. U drugoj i trećoj kuriji ima pravo glasa svak, koji plaća i najmanji porez bilo to kao pojedinac, bilo kao zadržur.

Beč, 8. Zastupnik Bergmann prihvatio je Sternbergov poziv na dvojob.

Beograd, 8. Srbski kralj Petar odbio je predlog vlade, da se skupština raspusti. U ministarstvu nastalo je za to kriza.

Pariz, 8. Ministar Pischon zagovarao je u Komori predloge Rusije u pitanju macedonskih reformi.

Hrvatska tiskara (Dr. Krestelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Čast mi je objaviti P. N. Obćinstvu, da mi je povjerenje za Šibenik i okolicu glavno zastupstvo

osjeguravajućeg zavoda
„Victoria“ u Berlinu
utemeljena god. 1853.

- Osjeguravajuće grane jesu sljedeće:
- 1.) Pučko osjeguravanje: a) za zdrave osobe do 14 g. bez liečničke pregledbe. b) za zdrave osobe od 15-te godine unapried također bez liečničke pregledbe.
 - 2.) Osjeguravanje u slučaju smrti i preživljenja. (Mješovito osjeguranje).
 - 3.) Osjeguravanje glavnica i prištednje.

Na zahtjev daju se potanje obavjesti i o drugim nuzgrednim granama osjeguracije.

UVJETI NAJPOVOLJNIJI. — — — — —
Sa štovanjem
JURAJ GRIMANI — Šibenik.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijedine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik
-- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretetnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje protiv gubitku kod žrjebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd., uz najkulantnije uvjete.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa otkazom od 5 dana uz 2 1/4 %
" " " 15 " " 3 1/4 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleontima ili u engl. funtim.
(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa otkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kripnost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Ōtvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inozemstva, odrezaka i izričebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bicitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Comons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Pepsitz, Troppau, Warusdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.
Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predumje na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirinja (Contirungs-Lager).
Pruzimlje u pohranu i upravljanje:
U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osigurjuje vrednote proti gubitim žrjebanja.
Banca Commerciale Triestina.

NE ČITATI

samo već kušati se mora
davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od
liljanova mlieka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Drazdjani i Teischen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA od liljanova mlieka da se lice oslobodi od sunšanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježno boju.
Pretplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA
ŠIBENIK.

Jadranska Banka U TRSTU.

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predumje na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izždrlebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd. je doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.
Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

ŠIRITE

„HRVATSKU RIEČ“!

Najbolje sredstvo za negovanje USTA I ZUBI

EAU DENTIFRICE

MONDIALE MANUFACTUR

Glavno skladište za Dalmaciju kod VINKA VUČIĆA, ŠIBENIK

NOVO ustanovljena

Hrvatska Tiskara

u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

Preporučuje se najbolje P. N. Obćinstvu za izradbu svakovrstnih račnja, kao: raznih djela i brošura, posjebnica, koverata, listovnih i trgovačkih

papira, zarucnih i vijenčanih objava, osmrtnica i sve druge u tu struku zasjecajuće radnje.
Jamci za tažnu i modernu izradbu uz posve umjerene cijene.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

- I. Na ljudski život:**
 - a) osiguranja glavnica za slučaj doživlja i smrti;
 - b) osiguranje miraza;
 - c) osiguranja životnih renta.
- Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.
- Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.
- II. Protiv štete od požara:**
 - Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
 - Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
 - Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).
- III. Osiguranja staklenih ploča protiv razulpanja.**

Zadruga imovina u svim odeljima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavjesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Oglašujte u „Hrvatskoj Rieči“

KNJIŽARA I PAPIRNICA

IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preporučuje svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMACKIH I FRANCOZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riečnika, onda pisacih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cijenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zalaha svakovrstnih toplomjera, zwieler-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NAKUĆBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivacih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

Skladište fotografskih aparata i svih nuzgrednih potrebština.